

การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

A Study of the Problems and Guidelines of the Internal Supervision of the High Schools under the Office of the Secondary Education Service Area 29

ณัฐกานต์ รัชชะ¹, อนันท์ ทาปทา², สุวิมล โพธิ์กลิ่น³
Natthakan Ratcha¹, Anan Tapta², Suwimon Phoglin³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน 3) เพื่อหาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 458 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูผู้สอน จำนวน 335 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และทดสอบค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวม และรายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี (Master Degree Student, Educational Administration Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (Assistant Professor, Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

³ อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม (Lecturer, Dr., Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University)

2. การเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 คือควรแต่งตั้งคณะกรรมการ และสำรวจวันเวลาที่ครูต้องการรับการนิเทศ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศ ต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน กำหนดให้มีการนิเทศตามปฏิทิน โดยมีตัวแทนจากผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน เพื่อให้สามารถทำการนิเทศได้ตามวันเวลาที่กำหนด จัดทำปฏิทินการนิเทศให้กับผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศได้รับทราบก่อนที่จะมีการปฏิบัติตามแผน ให้มีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การนิเทศภายในโรงเรียน

Abstract

The research aimed 1) to study the states and problems of the internal supervision of the schools attached to the Office of the Secondary Education Service Area 29, 2) to compare the opinion concerning the states and problems of the internal supervision of the school in the study, and 3) to find the guidelines for the internal supervision. The samples used were 458 school administrators and teachers of the schools affiliated to the Office of the Secondary Education Service Area 29. The sample size was determined by Krejcie and Morgan's table. Statistics used in the research were frequency, percentage, standard deviation, t-test and F-test.

The research findings were as follows.

1. The internal supervision of the schools under the Office of the Secondary Education Service Area 29 was found to be at a high level. The problems related to the internal supervision in the schools under study were overall at a low level.

2. The school administrators and teachers affiliated to the Office of the Secondary Education Service Area 29 as classified by positions, working experience, and school size had no different opinion on the internal supervision of the schools under study.

3. The guidelines for the internal supervision in the schools under study were as follows; the committee in charge should be formally appointed; The dates and time which were convenient to teachers concerned should be surveyed in order to determine the supervision planning; the problems should be appropriately prioritized according to the order of significance; The supervision dates should be clearly set.

In the process of the supervision, there should be representatives from school administrators, academic section and teachers in order that all concerned could be participate in the supervision. In addition, supervision should be regularly undertaken.

Keywords: Internal Supervision

บทนำ

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษได้เจริญก้าวหน้าไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ เพิ่มขึ้น แนวความคิด และแนวการเรียนการสอนใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา แต่ยังคงพบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องบางคน ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ปัญหาดังกล่าวข้างต้นสามารถจะแก้ไขได้โดยอาศัยผู้นิเทศ หรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่นิเทศการศึกษาให้ครูมีความถนัดทางวิชาการ สามารถพึ่งตนเองได้ และนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น เรื่องการนิเทศการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ศึกษานิเทศก์ควรจะได้ศึกษาและทำความเข้าใจ ในหลักการ กระบวนการ และวิธีการของการนิเทศการศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของการนิเทศการศึกษาดีขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องอาศัย กระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการนิเทศภายใน มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้ อย่างชัดเจน นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ การประเมิน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และนำไปปฏิบัติใน

โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ 2541 : 29)

ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จะบรรจุเป้าหมายและจุดประสงค์นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ถึงสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการ พัฒนาคูในองค์กรให้มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุน พัฒนามาตรฐานของการศึกษา ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่า เมื่อโรงเรียนได้จัดระบบการนิเทศภายในได้แล้ว จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และต้องการให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคข้อมูลข่าวสาร ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อส่งผลถึงคุณภาพที่ดีของผู้เรียนในอนาคต

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ว่าอยู่ในระดับใด ทั้งนี้เพื่อการปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามกระบวนการนิเทศ พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู และเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ในปีการศึกษา 2559 โดยศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กจำนวน 63 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูผู้สอน จำนวน 335 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลการวิจัย จำแนกตามตำแหน่งในการทำงาน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Kerjcie and Morgan

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับลักษณะทางสังคม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Kerjcie and Morgan โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ในปีการศึกษา 2559 โดยศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กจำนวน 63 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 123 คน และครูผู้สอนจำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน และเสนอแนะแนวทางการนิเทศในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบคำถาม โดยการหาค่าความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 29 รายด้านและภาพรวมโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) วิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการสอน ขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบค่า t และการทดสอบค่า f แล้ว

นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis) ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ของ ธีรวุฒิ เอกะกุล (2543 : 112)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วคัดเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ จำแนกแบบสอบถามออกเป็นกลุ่ม ตามตัวแปรที่ศึกษา ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อตามเกณฑ์การให้คะแนน นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบคำถาม โดยการหาค่าความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 รายด้านและภาพรวม โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) วิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการสอน ขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบค่า t และการทดสอบค่า f แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับสภาพการนิเทศอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับสภาพการนิเทศสูงที่สุด คือ ด้านปฏิบัติการวางแผน รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และ ด้านการประเมินผล ตามลำดับ ด้านที่มีระดับสภาพการนิเทศต่ำที่สุด คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลการศึกษา และด้านการวางแผน ด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา เมื่อพิจารณารวมรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่างๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาตรฐานโรงเรียน คุณลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการนิเทศภายใน และครูมีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน และปัญหาในการดำเนินงาน

เมื่อพิจารณาระดับปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการสำรวจและประเมินความต้องการครู ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน

1.2 ด้านการวางแผน เมื่อพิจารณารวมรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน ตามความรู้ความสามารถ และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการกำหนดหลักเกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละโครงการ

เมื่อพิจารณาระดับปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กำหนดทางเลือกเพื่อใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

1.3 ด้านการปฏิบัติ เมื่อพิจารณารวมรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปฏิบัติการนิเทศตามแผน โครงการที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ประชุมปรึกษาหารือเมื่อมีปัญหาอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอและ สนับสนุนในเรื่องงบประมาณ ค่าใช้จ่าย วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ เพื่อให้การนิเทศภายในบรรลุผล

เมื่อพิจารณาระดับปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กำกับ ติดตามการปฏิบัติ ขั้นตอน และหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายของแต่ละบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดประชุมบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจง นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย และประสานงานเพื่อให้การนิเทศดำเนินไปตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้

1.4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ เมื่อพิจารณารวมรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สรุปและรายงานผลการนิเทศภายในตามแผนงานโครงการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการนิเทศภายใน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาระดับปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปฏิบัติการนิเทศตามแผนโครงการที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในการพัฒนา

งานที่ปฏิบัติร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดประชุมบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจง นโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

2. การเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

1. ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ พบว่า ขาดการแต่งตั้งกรรมการที่ชัดเจน แนวทางการนิเทศภายใน คือ ตั้งคณะกรรมการ สรรวจเงินเวลาที่ครูต้องการรับการนิเทศ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศ ต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน

2. ด้านการวางแผน พบว่า ไม่ได้วางแผนที่ชัดเจน ยังไม่มีระบบการติดตามที่ชัดเจน วิธีการในการประเมินและเครื่องมือในการประเมินยังไม่ชัดเจน แนวทางการนิเทศภายใน กำหนดให้มีการนิเทศตามปฏิทินโดยมีตัวแทนจากผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน เพื่อให้สามารถทำการนิเทศได้ตามวันเวลาที่กำหนด จัดทำปฏิทินการนิเทศให้กับผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศได้รับทราบก่อนที่จะมีการปฏิบัติตามแผน

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ดำเนินการนิเทศไม่ตรงตามแผนที่วางไว้ แนวทางการนิเทศภายใน คือ ให้มีการนิเทศสม่ำเสมอเป็นระยะ ให้ประเมินอย่างต่อเนื่อง ทำความเข้าใจกับผู้รับการนิเทศ เพื่อหาเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกัน ให้ความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ โดยการเข้ารับการอบรมศึกษาดูงาน เป็นต้น กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศแบบกัลยาณมิตร สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น ควรมีการปฏิบัติงานและหน้าที่ที่รับผิดชอบที่ชัดเจน

4. การประเมินผลการนิเทศ พบว่า ขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แนวทางการนิเทศภายใน คือ ต้องมีการจัดประชุมหาแนวทางแก้ไข ผู้บริหารจะต้องควบคุมกำกับ ดูแล ติดตามผล อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พิบูลชัย ศรี

เข้ม (2553: บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 10 สภาพการนิเทศภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 10 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ศึกษานิเทศก์ได้เข้ามาติดตามการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนให้อยู่ในกรอบงานการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ และปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เมื่อพิจารณาโดยรวมมีปัญหาลดอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ วิสูตร ม่วงหวาน (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการ นิเทศ ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ปัญหาการนิเทศภายใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทั้งโดยรวมและ รายด้าน มีระดับการปัญหาลดอยู่ในระดับน้อย และยิ่งสอดคล้องกับ ธวัชพงษ์ ฐบุญ (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนและ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศการเรียนการสอนอยู่ในระดับ มากและมีปัญหาลดอยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยรวมและรายด้านเกือบทุกด้าน

2. เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดย จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การนิเทศในโรงเรียน ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สภาพร เถรวงแก้ว (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและ ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียน เครือข่ายนาหว้าท่าคุณ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ ในระดับมาก 2. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. สภาพการ นิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยรวมและรายด้านไม่ แตกต่างกัน 4. ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้นิเทศและผู้รับการ นิเทศโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ไพรัช ชารีแก้ว (2552 : 98) ได้ วิจัยเรื่องทัศนะของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี มีการดำเนินการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ข้าราชการครู ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดของโรงเรียน และ สอดคล้องกับ นันทน์ภัส โขรัมย์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหา

การนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 คือ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการและสำรวจวันเวลาที่ครูต้องการรับการนิเทศ เพื่อกำหนดแผนการนิเทศ ต้องจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน กำหนดให้มีการนิเทศตามปฏิทินโดยมีตัวแทนจากผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน เพื่อให้สามารถทำการนิเทศได้ตามวันเวลาที่กำหนด จัดทำปฏิทินการนิเทศให้กับผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศได้รับทราบก่อนที่จะมีการปฏิบัติตามแผน ให้มีการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนติมา พงพรม (2558: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวางแผนโครงการการนิเทศภายใน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อโรงเรียนในสังกัดมัธยมศึกษา เขต 29

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีการวางแผนร่วมกันในการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในของแต่ละโรงเรียน จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละโรงเรียน และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการนิเทศไปสู่การพัฒนา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ควรสนับสนุนให้โรงเรียนมีการกำหนดเครื่องมือที่จะประเมินผลการนิเทศภายใน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศภายใน ด้านการสร้างเครื่องมือนิเทศ และการวัดผล ประเมินผลการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ศึกษาสาเหตุของปัญหาการนิเทศในโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความอนุเคราะห์และคำชี้แนะที่มีคุณค่าของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่งซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้ทั้งหมด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานันท์ ทาปทา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่านอาจารย์ ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยให้ความเอาใจใส่ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์ทุกขั้นตอน

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ประสาทวิชาการด้านการบริหารการศึกษา พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงพัฒนางานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามข้อมูลที่เป็นความจริง เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นอย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมห้องหมู่เรียน บ.ศ ศ.ค.ม. 21 ทุกท่าน ที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ทั้งที่ให้กำลังใจ เป็นแรงผลักดัน ให้การสนับสนุนตลอดมาทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ

บรรณานุกรม

- การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2541). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ทัศนทิมา พงษ์พรม. (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธวัชพงษ์ ฐัญญ. (2552). *สภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นันทน์ภัส ไชรัมย์. (2555). *สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดพื้นที่ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พิบูลชัย ศรีเข้ม. (2553). *การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 10*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ไพรัช ชาริแก้ว. (2552). *ทัศนะของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วิสูตร ม่วงหวาน. (2551). *การศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สถาพร เถรวงแก้ว. (2550). *สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนาหว้าท่าคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.